

ПАМ'ЯТІ ЛЕОНІДА ІВАНОВИЧА КОНСТАНТИНЕНКА

21 травня 2014 р. передчасно пішов з життя Л.І. Константиненко – відомий вчений геолог, стратиграф і палеонтолог, неперевершений знавець розрізу венд-палеозойських відкладів Середнього Дністра.

Народився Л.І. Константиненко у 1943 р. у м. Сквирі, де після закінчення у 1960 р. середньої школи два роки працював слюсарем у автопарку. З 1962 по 1967 р. навчався на геологічному факультеті Київського державного університету (КДУ) ім. Т.Г. Шевченка, отримавши по закінченні фах інженера-геолога. З 1967 по 1971 р. працював у Науково-дослідному секторі (НДС) КДУ спочатку інженером, а потім заступником начальника Дністровської експедиції НДС. З 1971 по 1974 р. – аспірант геологічного факультету, а потім три роки знову працював у лабораторії аерометодів НДС КДУ. З 1977 р. і до останнього часу Л.І. Константиненко працював у відділі палеозою Інституту геологічних наук (ІГН) НАН України, де як талановитий вчений пройшов шлях від молодшого до старшого наукового співробітника, кандидата геологічних наук (з 1993 р.), а як надзвичайно здібний керівник і організатор – від профорга відділу до заступника директора ІГН НАН України із загальних питань (1987-1992 рр.). Одночасно Леонід Іванович був розбудовником і начальником Кам'янець-Подільської геологічної бази, організатором проведення і учасником трьох симпозіумів і міжнародних геологічних екскурсій у Поділлі 1969, 1983-1984 років, а як неперевершений знавець стратиграфії венд-палеозойського розрізу Поділля – гідом і керівником багатьох інших екскурсій різного рівня. Він є автором і співавтором кількох монографій, в тому числі значної частини останньої – «Стратиграфія верхнього докембрію і фанерозою України», а також близько 60 наукових статей.

Дослідженню опорного розрізу венд-палеозойських відкладів Середнього Дністра

вчений присвятив не одно десятиліття праці і вважав це головною справою професійного життя, зробивши великий науковий внесок у його геологічну вивченість. До речі, цей розріз вважається одним із найкращих у світі опорних розрізів вендської і силурійської систем, а границя венд – кембрій в його складі відповідає міжнародному стандарту границі докембрію–палеозою, яка у відслоненому вигляді представлена на території Європи лише тут. Науковець значно розширив палеонтологічну характеристику розрізу, доповнивши її даними з вивчення фауни трилобітів, результати якого узагальнені в його кандидатській дисертації «Трилобіти и стратиграфия силура Подолии». Досконало володіючи регіональним фактичним матеріалом, сучасними методиками досліджень, він обгрунтовано довів, що трилобіти є важливою для біостратиграфії силуру групою організмів, рівні найбільш значних змін яких збігаються з границями стратиграфічних підрозділів рангу горизонтів і надгоризонтів (ярусів). Виділені комплекси трилобітів та вперше розроблена для всього опорного розрізу Поділля шкала трилобітових зон дозволили автору провести надійну кореляцію місцевих підрозділів силуру із синхронними відкладами інших регіонів платформи і провінцій Західної Європи. Науковий аспект його дисертації був тісно пов'язаний з її практичною спрямованістю. Поряд з вирішенням основної наукової задачі результати своїх досліджень вчений впроваджував у практичну роботу геологозйомочних партій, розробку та удосконалення місцевих стратиграфічних схем Волино-Поділля, Молдови, Західного Причорномор'я. Прикладом такого органічного

поєднання наукової і прикладної задач, які він вирішував, є участь його в роботах з великомасштабної геологічної зйомки (1:50 000) зони затоплення долини Дністра водосховищем Дністровської ГЕС, в якій автор був відповідальним виконавцем спеціалізованої госпдоговірної теми (1979-1981). Слід підкреслити, що в подальшій своїй роботі, в тому числі в останні роки, Леонід Іванович працював у тісному зв'язку з виробничими організаціями Держгеолслужби, виконуючи дослідження з наукового супроводу щодо геологічного довивчення і складання Держгеолкарти-200 аркушів М-35-XX (Тернопіль), М-35-XXVII (Кам'янець-Подільський), L-35-VI (Котовськ) та ін., а також у сумісній з УкрДГРІ роботі зі створення палеогеографічних карт м-бу 1:25 000, результатом якої стали нові висновки про структурно-фаціальне і палеотектонічне районування закономірностей еволюції ранньопалеозойських басейнів седиментації в межах пограничних територій дорифейської та епіпалеозойської Східно-Європейської платформи.

Л.І. Константи́ненко – активний організатор, координатор і учасник багатьох міжнародних і міжвідомчих нарад та екскурсій різної тематичної спрямованості, що проводилися в межах Придністровського Поділля починаючи з кінця 1960-х років. Особливо великий внесок зроблено ним у підготовку і проведення екскурсій XXVII МГК (Москва, 1984) та Міжнародного симпозіуму з проблем границі кембрію–докембрію (Новосибірськ, 1990), симпозіуму «Європейська політика охорони геологічних пам'яток» (2006) та ін.

Завдяки неослабному інтересу до Подільського розрізу, бажанню одержати яко-

мога повну і всебічну характеристику цього унікального геологічного об'єкта Леонід Іванович виступав останні роки як ініціатор спеціалізованих геохімічних, радіогеохронологічних та палеомагнітних досліджень силами різних наукових організацій і колективів, беручи в них особисту участь, забезпечуючи об'єктивність геологічних прив'язок, коректність побудов і висновків. Розуміючи виключно велике наукове значення Подільського розрізу в цілому і вендської його частини зокрема, вчений останнім часом спрямовував зусилля на пошуки нових місцезнаходжень фауни Metazoa поблизу раніш відомих об'єктів. Такі пошуки виявились успішними. Зараз нові зібрані колекції обробляються, і їх опис суттєво збагатить палеонтологічну характеристику верхнього венду в його гіпостратотипі. З кожним роком нарощуючи різнобічну інформацію про опорний розріз Дністра, підкреслюючи його виняткові геологічні якості, Леонід Іванович разом зі своїми колегами В.Я. Велікановим, Р.Й. Лещухом, В.М. Палієм, В.І. Полетаєвим, В.П. Гриценком та іншими обґрунтовував необхідність надання району розвитку цього геологічного ексклюзиву (долини Середнього Дністра і прилеглої території) статусу Національного парку і забезпечення його охорони як об'єкта геологічної спадщини світового значення. Святим обов'язком нащадків є довести справу, якій Леонід Іванович Константи́ненко віддав все своє життя, до гідного завершення.

*П.Ф. Гожик, В.Я. Веліканов,
П.О. Загороднюк, В.І. Полетаєв,
В.М. Палій, В.П. Гриценко*